

Rapport av utvecklingsarbete

*Rörlig bild och lärande i Piteå kommuns
skolor*

Innehåll

INLEDNING	3
HUVUDMAN OCH UPPGIFTSLÄMNARE	3
UTVÄRDERING AV GENOMFÖRT UTVECKLINGSARBETE.....	4
<i>Bakgrund</i>	<i>4</i>
<i>Syfte</i>	<i>4</i>
<i>Projektets inriktning, tidsperiod och design.....</i>	<i>4</i>
<i>Pedagogiska aktiviteter.....</i>	<i>5</i>
<i>Medielogg och kollegiesamtal verktyg för förändring.....</i>	<i>6</i>
<i>Litteratur</i>	<i>6</i>
<i>Filmuppgifter.....</i>	<i>7</i>
RESULTAT	8
<i>A. Reflektion kring läst litteratur.....</i>	<i>8</i>
<i>B. Enkät</i>	<i>8</i>
<i>C. Lärarnas slutrapporter</i>	<i>9</i>
EKONOMI	11
LOKAL FÖRANKRING.....	12
<i>Framtida utmaningar och fortsättning</i>	<i>12</i>

Inledning

Avlägger härmed redovisning för genomfört utvecklingsarbete, *Rörlig bild och lärande*, med stöd av Svenska Filminstitutets medel för stöd till filmkulturell verksamhet för barn och ungdom.

Huvudman och uppgiftslämnare

Diariennr 2007-03-31 LO 4032

Huvudman:

Piteå Kommun, Barn – och utbildningsförvaltningen, Centrum för media och IT i för-, grund- och särskolan, (CMiT)

Kristina Hansson, Verksamhetsledare

CMiT - Centrum för media och IT

Acusticum 1

942 63 Piteå

0911 696555

Kristina.hansson@edu.pitea.se

Uppgiftslämnare:

Ann-Christin Lundmark, projektledare *Rörlig bild och lärande*

CMiT - Centrum för media och IT

Acusticum 1

942 63 Piteå

ann-christin.lundmark@edu.pitea.se

0911 696456

Utvärdering av genomfört utvecklingsarbete

Bakgrund

Arbete med rörlig bild har i Piteå kommuns skolor har bedrivits under många år och genom en rad olika utvecklingsinsatser som bland annat delfinansierats av Svenska Filminstitutet. Dessa projekt har på olika sätt bidragit till utveckling av området media och IT i kommunens skolor. Med tidigare stöd från Svenska Filminstitutet har tre olika utvecklingsinsatser riktats: 1. 1991-1993 genomfördes *Medieverkstadsprojektet* var syfte var att utrusta samtliga högstadieskolor med medieverkstäder och utbilda lärare som i rollen som piloter, vilka skulle stå för spridning av elevers praktiska filmskapande inom den egna skolan. 2. 1996-1998 genomfördes *Skolbioprojektet* som inneburit att alla elever i åk 3,6 och 9 deltar i planerade skolbiovisningar. Skolbio ingår som en av CMiT:s arbetsuppgifter. 3. 2001-2002 drev CMiT projektet *Att lära av varandra*. Detta var en kompetensutvecklingssatsning för lärare i Piteå kommun med syfte ett ge läraren kunskaper om hur man kan dokumentera den egna mediepedagogiska praktiken för att fördjupa kunskapen om det egna arbetet och betydelsen av media och IT i undervisningen. Under läsåret 2006/2007 fattade barn- och utbildningsförvaltningens ledningsgrupp beslut om *Rörlig bild och lärande* som ett särskilt prioriterat utvecklingsområde. Centrum för media och IT (CMIT) utsågs att ansvara för genomförande och uppföljning av utvecklingsarbetet.

Syfte

Det övergripande syftet med *Rörlig bild och lärande* är att genom rörlig bild stimulera fortsatt utveckling av undervisningen samt att öka lärares förståelse för den rörliga bildens betydelse för elevernas *lärande*. Ett särskilt fokus har varit att undersöka vad som sker med lärandet i dialogen mellan elever och/eller mellan lärare och elev i och vid filmskapandet och i samband med de samtal som förs kring de färdiga filmerna. I utvecklingsarbetet söktes svar på följande frågor:

1. Hur påverkas elevernas intresse, engagemang och lärande i arbetet med rörlig bild i undervisningen?
2. Hur utvecklas lärarrollen och lärares lärande i arbetet med rörlig bild i undervisningen?
3. Hur kan elever och lärare arbeta när de tillsammans tolkar innehållet i filmerna?
4. Vilka är lärares strategier för att värdera, bedöma och betygsätta elevernas filmskapande både till innehåll och till form?
5. Hur kan rörlig bild användas som verktyg för pedagogisk dokumentation och underlag för allmän bedömning för att stödja elevens utveckling?

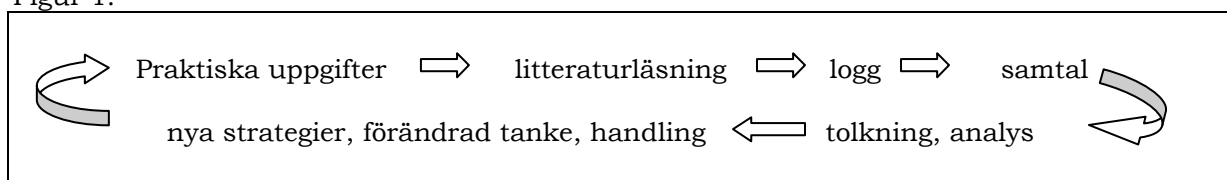
Projektets inriktning, tidsperiod och design

Utvecklingsarbetet har bedrivits under läsåret 2007/2008 och har skett i samverkan mellan CMIT, Dramatiska Institutet och Luleå Tekniska

universitet. Syftet med denna samverkan var att utveckla ny kunskap kring utvecklingsarbetet syfte. Nedan följer en beskrivning av de olika aktörernas roller och uppdrag i utvecklingsarbetet.

CMiT:s arbete utgår från att stödja lärarens utveckling genom att skapa tid för gemensam reflektion, dialog, pedagogisk utvärdering samt att hålla i handledning och utbildning kring den teknik som de deltagande lärarna använt i utvecklingsarbetet. Sedan 1999 samverkar CMiT med forskare kring skolutvecklingsfrågor vid Luleå Tekniska universitet, Institutionen för pedagogik och lärande (LTU). LTU:s roll har varit att stödja CMiT vid design och utvärdering av Rörlig bild och lärande. Dramatiska Institutet deltar med expertkunskaper kring rörlig bild och lärande genom att ansvara för genomförandet av kursen Rörlig bild och lärande (7,5 p). Utvecklingsarbetets design för att stödja lärarens lärande kan schematiskt förklaras enligt figuren nedan.

Figur 1.

Pedagogiska aktiviteter

Utvecklingsarbetet startade i augusti 2007 och avslutades i juni 2008 och riktade sig till lärare i för- grund-, sär- och gymnasieskolan. Följande skolor och skolformer deltog i utvecklingsarbetet:

Tabell 1. Förteckning av deltagande skolor lå 2007-2008.

Lärarkategori/skolform/ämne	Skolans namn	Årskurs
Lärare, gr-skola språk, svenska	Hortlaxskola	åk 6-9
Lärare, gr-skola	Christinaskolan	åk 5-6
Lärare, gr-skola	Christinaskolan	åk 7-9
Lärare, gy-skola media	Strömbackaskolan	åk 1-3
Lärare, gr-skola	Hortlaxskola	åk 7-9
Lärare, gr-skola bild	Hortlaxskola	åk 6-9
Lärare, grundsär	Rönnskolan	L/M
Lärare, grundsär	Rönnskolan	L/M
Förskollärare	Roknäs förskola	3-5 år
Förskollärare	Roknäs förskola	3-5 år
Förskollärare	Roknäs förskola	3-5 år
Lärare, gr-skola	Christinaskolan	åk 7-9
Lärare, gr-skola språk, svenska	Sjulnässkolan	åk 6-9 gr

Kommentar tabell 1.

Sammanlagt deltog 12 lärare varav 4 från förskolan, 5 från grundskolan, 2 från grundsärskolan och 1 lärare från gymnasiet. Även olika ämnen som bild, svenska, språk, media och SO fanns representerade I gruppen fanns alltså en samlad erfarenhet från samtliga skolformer från pedagogiskt arbete med elever i åldrarna

från 1 till 19. Den sena utlysningen av kursen (juni 2007) gjorde dock att ett flertal lärare inte uppmärksammat erbjudandet.

Vid samtliga sex utbildningsdagar deltog Roland Sandell och Thomas Koppfeldt, från DI. Deltagarna har under kursens gång filmat och redigerat fem olika kortfilmer, varav en elevproducerad. Sandell och Koppfeldt har på ett professionellt sätt bemött och utmanat lärarnas/elevens produktioner genom att belysa dessa från olika narrativa aspekter utifrån vad som händer och vad som för handlingen framåt. Utbildningen har även kopplats till betyg och bedömning genom den litteratur som deltagarna läst.

CMiT har ansvarat för utbildning av ljud- och filmredigering vid två tillfällen samt genomfört handledning i klassrumsarbetet och av deltagarnas kollegiesamtal.

LTU har erbjudit lärarstudenter att göra studier inom ramen för sina examensarbeten kring utvecklingsarbetet. I dagsläget har ingen inkommit. Dock planeras en fördjupad studie av rörlig bild och lärande i samarbetet med Umeå Universitet.

Medielogg och kollegiesamtal verktyg för förändring

Samtliga lärare har under läsåret fört medielogg och där kunnat skriva ner sina personliga erfarenheter, känslor för att skapa möjlighet att reflektera kring sin professionella utveckling. Medieloggen har fungerat som ett stöd för lärare att reflektera över sitt eget lärande. Vid slutet av kursen har de personliga reflektionerna tjänat som ett underlag för den avslutande rapport deltagarna skrivit som utvärdering av sitt deltagande i Rörlig Bild och lärande.

Samtliga deltagare deltog också varannan vecka under hela läsåret i handledda kollegiesamtal. Varje kollegiesamtal pågick under 1, 5 timmar. Kollegiesamtalet var avsett som stöd för utveckling av lärares gemensamma yrkeskunskap när det gäller att omsätta läroplanens intentioner kring rörlig bild i praktisk handling. Nyckelbegrepp har varit reflektion, gemenskap och utforskande. Strukturen i samtalen bygger på att samtala och reflektera kring det som sker i praktiken och dra slutsatser av reflektionen för fortsatt utveckling genom att deltagarna genomsamtalet får en fördjupad förståelse av arbetet med rörlig bild i undervisningen.

Litteratur

Följande litteratur har ingått i utbildningen;

Aulin Gråhamn, Lena (red): *Skolan och den radikala estetiken*

Carlsson Anders/Koppfeldt Thomas: *Bild och retorik*

Granath Thomas: *Manus och dramaturgi för film*

Koppfeldt Thomas: *Narrativitet och lärande*

Säljö Roger: *Föreställningar om lärande och tidsandan*

Delar av:

Lindström, Lars; Lindberg, Viveca (red) *Pedagogisk bedömning.*

Om att dokumentera, bedöma och utveckla kunskap

HLS förlag [2005-10-28]

Korp Helena: Kunskapsbedömning – hur, vad och varför.

Skolverket: Att bedöma eller döma

Tio artiklar om bedömning och betygssättning.

Filmuppgifter

Under läsåret och mellan de fysiska kursträffarna har de deltagande lärarna arbetat med fem olika filmuppgifter:

1. Berätta om er skola – Max två minuters färdig film
2. Berätta om en person Max två minuters färdig film
3. Ett budskap Max en minuts färdig film
4. Elevproducerat material inom ämne med givna kriterier vad gäller ämneskunskaper och medieringsformen
5. Om betyg och bedömning max 5 min

Filmuppgifterna har utgjort viktiga inslag i studierna vid utbildningsdagarna. Deltagarna har via CMiT utifrån sina behov fått utbildning och handledning i att lära sig hantera tekniken. Följande tekniska och praktiska moment har behandlats vid tre halvdagar:

- Manus och storyboard
- Redigering, övergångar, effekter, titlar
- Ljudupptagning och mikrofonteknik
- Ljud och ljudpålägg
- Upphovsrätt

Utöver detta har varje lärare erbjudits IT/mediepedagogisk handledning i klassrummet/skolan. Avsikten med denna typ av handledning är att möta deltagarnas behov av ny kunskap kring att hantera tekniken eller undervisningens organisering. Handledningen är avsedd som stöd då läraren genomför de praktiska uppgifterna som ingår i kursen.

Resultat

En summering av nedan redovisade resultat är tagna från lärarnas skriftliga reflektioner av läst litteratur (A) som utgjorts av totalt 27 inlägg i den gemensamma First Class-konferensen, en enkät (B) (antal svar 9). (bil 3) varje deltagares skriftliga slutrapport (C). Totalt 9st eftersom tre av lärarna har lämnat in en gemensam slutrapport. En sammanfattning av resultaten av dessa olika data redovisas nedan.

A. Reflektion kring läst litteratur

En majoritet av lärarna tycker att litteraturvalet var adekvat och att man ansåg sig ha praktisk nytta av den i undervisningen och för att utveckla sitt teoretiska tänkande. De kommenterar även formen för litteraturgenomgångarna som positiva då de där fått möjligheter att diskutera och lyfta de tankar som uppstått i koppling till den lästa litteraturen. Inläggen kring litteraturen har handlat om hur rörlig bild kan, "stärka elever", "öka deras intresse och engagemang", "utgöra underlag för IUP-utvecklingssamtal", "bidra till utveckling av kriterier för bedömning", "stimulera barns/elever olika kompetenser" samt utmana tankar om varför man lär sig, "är det för din egen skull eller betygens?"

Några lärare visar en mer negativ hållning till en del av litteraturen. Detta berodde delvis på att man läst den tidigare eller att man varit mer inriktad på att utvecklingsarbetet skulle ha varit mer riktat mot att man pratiskt skulle få lära sig att göra film. Man anser vidare att det varit för mycket att läsa på kort tid.

B. Enkät

Ur enkätundersökningen kan utläsas hur lärarna har uppfattat utvecklingsarbetet och de olika aktiviteterna. De flesta lärare har en positiv syn på utvecklingsarbetet och dess aktiviteter. Man menar att det har inneburit att man fått utvecklas i lärarrollen, lärt sig mer om den rörliga bildens möjligheter samt fått tillgång till andra lärares tankar och strategier kring betyg och bedömning. Några lärare är kritiska till att utvecklingsarbetet och att framförallt kurslitteraturen inneburit en alltför stor arbetsbörda. Kollegiesamtalen ser de flesta som ett stöd att utveckla nya tankar kring arbetet med eleverna. Man menar att när man pratar om pedagogiska problem i kollegiesamtalen har detta "gett nya tankebanor och kunskaper, nya idéer har föds i samtal med andra". En lärare är negativ till kollegiesamtalen och såg dem "mer som ett stressmoment som tog mycket tid i anspråk". De lärare som nyttjat möjligheten till handledning i det praktiska filmarbetet med eleverna ser detta som en stor tillgång för att ta sig över den egna föreställningen om tekniken som ett hinder. Ett flertal lärare ser att man genom utvecklingsarbete fått tillgång till teknik i det egna klassrummet som en viktig förutsättning för att man också lyckats genomföra olika filmuppgifter tillsammans med eleverna.

C. Lärarnas slutrapporter

I analysen av detta material framträder följande kategorier *Förväntningar*, *Utveckling av undervisningen*, *Utvecklas som lärare*, *Betyg och bedömning*.

Förväntningar

Ur lärarnas slutrapporter kan utläsas att lärarna haft olika förväntningar på sitt deltagande i utvecklingsarbetet. Man såg det som en möjlighet att utveckla sina kunskaper om berättande med rörlig bild och var inställd på en praktisk utbildning dels kring det tekniska men också att kunna få praktiska tips. Dessa förväntningar fanns främst hos deltagare med kortare eller ingen erfarenhet av att arbeta med rörlig bild. Andra lärare uttryckte förväntningar att kunna utveckla den egna undervisningen och att gå vidare utifrån tidigare pedagogiska erfarenheter. Ur en lärares slutrapport citeras:

Förväntningarna var bland annat att få ny inspiration, ny kunskap och ett nytänk om hur man kan använda media och IT som ett naturligt redskap i undervisningen.

Utveckling av undervisningen

I slutrapporterna ger några lärare uttryck för tankar att tillgången till teknik innebär en förändring av undervisningen. Elevernas engagemang och intresse för att arbeta med egna filmer har skapat starka och positiva minnen hos lärarna. Detta har inneburit att lärarna på ett medvetet sätt reflekterat kring medier som artefakter och dess betydelse för lärandet. En lärare uttrycker sin förståelse kring artefakten med orden att:

...människans relation till världen inte är direkt utan det finns något mellan människan och världen som hjälper oss att förstå och tolka den. Tolkningen sker med hjälp av verktyg, andra människor, språk och tecken. Vi använder verktyg för att förstå kulturen samtidigt som vi är verktygsmakare som förändrar kulturen.”

I andra lärares texter kan utläsas en önskan om att bli ännu mer förtrogen med att använda sig av rörlig bild i undervisningen. Lärarna uttrycker behov av att lära mer kring rörlig bild ur både pedagogiskt och tekniskt perspektiv. Någon ser det egna lärandet som något som i framtiden sker tillsammans med eleverna.

Lärarna medar att utvecklingsarbetet har stärkt deras syn på den rörliga bildens betydelse i undervisningen och inneburit att man fått nya tankar om den egna undervisningen. En lärare menar att hon fått nya strategier om hur hon kan arbeta med samtalen kring elevernas filmer genom att koppla egna erfarenheter inom kursen. Läraren beskriver hur hon varje gång hon har haft med sig ett filmarbete som skulle ha visat upp för gruppen hade hon varit missnöjd med produktionen innan visningen har visat den. Men efter de andra kursdeltagarna och lärarna hade kommenterat arbetet hade missnöjet ersatts med att hon känt sig ganska nöjd med arbetet. Denna bekräftelse såg läraren som värdefull i den egna undervisningen:

Jag hoppas att jag har bidragit med en liknade känsla till övriga kursdeltagare och att jag i framtiden kommer att kunna ge mina elever samma känsla som jag själv fick.

Lärares lärande

Lärarna säger att de genom utvecklingsarbetet getts möjlighet att lära tillsammans med elever och de andra lärarna genom reflektion och samtal kring den egna praktiken. Ur en lärares slutrapport citeras följande:

Att lyssna på övriga kursdeltagares problematik och hantering av uppgifter har varit minst lika givande som att själv i praktiken arbeta med temat rörlig bild och lärande.

Man upplever det som positivt för det egna lärandet att ha fått andras feedback, skriva medielogg, delta i kollegiesamtal, läsa adekvat litteratur som diskuterats med andra. De egna insikterna har fördjupats då man fått lyssna till andra lärares tolkningar. Flera av lärarna uttrycker också att det man lärt för egen del har inneburit att man gjort kopplingar till den egna praktiken och fått insikter som man tagit med sig in i nästa lärprocess. Alla processer och aktiviteter i utvecklingsarbetet har sammantaget bidragit till att man fått syn på möjligheter och "vågat ta steget att använda rörlig bild" i undervisningen eller att förändra hur man tidigare jobbat med rörlig bild.

Betyg och bedömning

I lärarnas texter finns tankar kring betyg och bedömning. Någon ser att definiera vad kunskap är och hur den tar sig i uttryck som filosofiska frågor. Man hänvisar till kunskapsbegreppet som tas upp i LPO 94 de fyra olika kunskapsformer, fakta, förståelse, färdighet, förtrogenhet och att de utgör delar i en helhet som ska ses i ett didaktiskt samspel. En lärare uttrycker detta på följande sätt:

I och med att jag parallellt med kursen har arbetat med eleverna så har jag funderat väldigt mycket på vad arbetet har gett eleverna och vad det de egentligen lärt sig. Vi har diskuterat det under träffarna

Ett flertal lärare uppfattar att arbetet med att sätta betyg och göra bedömning utmanats av det sociokulturella synsättet. De ger i sina texter uttryck för delvis nya tankar och nya handlingar som behöver prövas i den egna praktiken för att de ska känna sig säkra. Några lärare uttrycker en besvikelse då man förväntat sig att kursmomentet hade bidragit till klara regler och direktiv kring hur och vad som ska betygsättas och bedömas. Dessa lärare framför till kursledningen från DI att man behöver tydliga kriterier för att kunna bedöma elevernas filmarbete:

Jag ser gärna att man hade fått mer konkret hur man bedömer och betygsätter eleverna vid filmarbeten. Vi har i gruppen diskuterat det vid flera tillfällen, men det hade också varit intressant att veta hur ni ser på denna svårighet och hur ni gör vid bedömning av elevproduktioner.

Lärarnas texter visar att trots spannet mellan för-, grundsär-, grund- och gymnasieskola finns många gemensamma beröringspunkter i deras tankar kring betyg och bedömning. En likhet som framträder är synen på kunskap som något som skapas i ett växelspel tillsammans med andra och som ständigt är föränderlig. Deltagare från de olika skolformerna ger uttryck för

synen att bedömning av barn och elever görs oavsett i vilken verksamhet man jobbar. Så här skriver en förskollärare i förskolan:

Vad gäller bedömningar så ä de oundvikliga. De finns i vår vardag och vi bedömer varandra hela tiden, barnen likaså. Det kan bli en meningsfull del av vardagen om bedömningen är av positiv karaktär så att man kan växa i kunskapsprocessen.

En lärare från gymnasiet uttrycker:

Det är lätt att liksom tappa bort sig, snöa in på resultatpoäng istället för att se vad eleven verkligen kan. Det är lätt att glömma att skolans uppgift är att ge eleverna bildning och redskap för ett livslångt lärande. Det är något som jag som lärare ständigt måste arbeta med tror jag.

Följande citat från en av lärarna från grundsärskolan

Ett starkt minne under denna resa är när vi jobbade med våra elever med att göra film. Att se deras engagemang och nyfikenhet när de antog sig uppgiften var otroligt. De jobbade tillsammans och hela tiden lärde de sig av varandra. Jag kommer inte att glömma deras ögon när de förstod att det var de som gjort filmen. Det jag har lärt mig är att höja ribban, de elever som jag jobbar med på sarskolan kan visst.

Ekonomi

Tabell 2. Ekonomisk redovisning för Rörlig bild och lärande, lå 2007-2008

Kostnader	Kronor
Projektledare	200000
Uppdragutbildning DI	150000
Handledning, CMiT 18 tillfällen a 3 tim	11880
Dokumentation och utvärdering	35000
Vikariekostnader, 12 deltagare 10 heldagar	120000
Medieutrustning	150000
Summa	666880
Intäkter	
Svenska Filminstitutet	100000
Piteå kommun	566880
Summa	666880

I tabell 2 visas en sammanställning av utvecklingsarbetets kostnader och intäkter. De beviljade medlen från Svenska Institutet har använts för att delfinansiera kostnaderna för Dramatiska Institutets medverkan. Utvecklingsarbetets totala kostnader är mindre än det som angavs i ansökan till SFI. Detta beror på att det varit färre deltagare än vi uppskattat. Budgeten medgav utrymme för 16 deltagare men i verkligheten bestod gruppen av 12 lärare. Den budgeterade kommunala kostnaden för arbete med dokumentation och utvärdering hamnar inte inom det läsår som redovisas ovan. Det uppskattade behovet av CMiT:s handledande insatser i klassrummet och kollegiesamtal har begränsats till följd av personalbrist.

Lokal förankring

Framtida utmaningar och fortsättning

Det fortsatta arbetet har av ledningsgruppen i Barn och Utbildning beslutats ligga inom ramen för CMiTs verksamhet.

Utifrån gjorda erfarenheter ser vi att utvecklingsarbetet Rörlig bild och lärande bör fortsätta. Kommunens elever deltar vartannat år i Piteå elev filmfestival (PEFF) (bilaga 1) och för att koppla detta till skolans mål och elevernas lärande ser vi det som viktigt med riktade insatser för kompetensutveckling för lärare kring Rörlig bild och lärande. Frågan är då hur detta ska gå till och på vilket sätt Piteå kommun kan samverka med de aktörer som deltagit i utvecklingsarbetet?

En möjlig idé skulle kunna vara att CMiT riktar sig till enskilda lärararbetslag med RoL utbildning som sträcker sig över ett läsår.

Utifrån det som framkommit i resultaten av utvärderingarna framstår följande punkter som fortsatt viktiga för att vidga lärares förståelse av den rörliga bildens betydelse för elevernas möjligheter att nå målen:

- Viktigt att koppla det praktiska arbetet till teorier och forskning
- Lärare behöver stöd i form av pedagogisk handledning i klassrummet
- Reflektion och pedagogiska nätverk behövs som stöd för lärares professionella utveckling (ex vis kollegiesamtal, loggbok, bloggar)
- Användningen av rörlig bild i mer specifika ämnesområden och försök att hitta ämnesspecifika inriktningar behöver utvecklas och beskrivas.
- Fortsätta att utveckla kunskaper kring betyg och bedömning

I detta eventuella framtida utvecklingsarbete krävs också fortsatta samarbete med forskare, FilmPoolNord och DI.

Datum och underskrift

.....